

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Vlastivěda

1/ Charakteristika vyučovacího předmětu

a) obsahové vymezení předmětu

Vyučovací předmět Vlastivěda vychází ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět RVP ZV. V návaznosti na vyučovací předmět Prvouka přináší žákům základní poznatky o významných přírodních, hospodářských, společenských, kulturních a historických okolnostech života lidí a o výsledcích jejich činnosti. Seznamuje žáky s nejvýznamnějšími osobnostmi a událostmi regionálních, národních a evropských dějin, integruje poznatky, dovednosti a zkušenosti z vyučování a osobního života žáků s dalšími informacemi z tisku, rozhlasu, televize, uvádí je do souvislostí a v potřebné míře zobecňuje. Vzdělávací obsah předmětu a převážně činnostní charakter výuky směřují zejména k tomu, aby si žáci přirozeným způsobem vytvořili kladný vztah ke své rodině, škole, obci, regionu a zemi a ve které žijí a současně aby nabyli povědomí sounáležitosti se zeměmi integrované Evropy a s jinými demokratickými zeměmi světa. Hlavním cílem předmětu je vybavit žáka dostatečně pevnými základy jeho osobní a národní identity, a vytvořit mu podmínky pro jeho pozdější orientaci a uplatnění ve společnosti (v rámci České republiky i ostatních zemí Evropské unie).

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Vlastivěda vytváří přirozené základy pro výuku vyučovacích předmětů Dějepis, Zeměpisu a Občanská a rodinná výchova ve vyšších ročnících školy a je členěn do tří základních tematických okruhů: **Místo, kde žijeme**, **Lidé kolem nás** a **Lidé a čas**. Rozsah a hloubku konkretizovaného učiva volí vyučující s ohledem na konkrétní místní podmínky, potřeby a zájem žáků; rychlost postupu přizpůsobuje aktuální úrovni poznávacích schopností žáků a jejich dosavadní životní zkušenosti. Tematické okruhy se společnými prvky vhodně a funkčně propojuje.

V tematickém okruhu **Místo, kde žijeme** se žáci seznamují se základními poznatky o krajině, minulosti a současnosti své obce (regionu, vlasti). Získávají základní informace o Evropě, ostatních kontinentech a jejich zemích. Učí se orientovat v terénu, pracovat s mapami, používat získané vědomosti v praktických situacích.

V tematickém okruhu **Lidé kolem nás** žáci poznávají různé druhy lidské práce a učí se chápat jejich souvislost s přírodními podmínkami, poznávají, jak se činnosti lidí odrážejí v tvářnosti krajiny, charakteru staveb

a v rozmanitých památkách. Žáci poznávají, jak se lidé sdružují, baví, jakou vytvářejí kulturu. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společnost nebo i svět (globální problémy).

V tematickém okruhu **Lidé a čas** se žáci učí orientovat v dějích a v čase. Poznávají, jak události postupují v čase a utvářejí historii věcí a dějů, vycházejí od nejnámějších událostí v obci a regionu a postupují se k nejdůležitějším okamžikům v historii naší země. Získávají odpovědný vztah ke kulturnímu bohatství vlasti, k jejímu přírodnímu prostředí, kulturnímu dědictví a historickým památkám. Vytvářejí si základní představu o způsobu života svých předků v různých historických obdobích i o způsobu života lidí v sousedství vlasti.

b) časové vymezení předmětu

Vyučovací předmět Vlastivěda se vyučuje v 2 hodinové týdenní dotaci ve 4. ročníku i v 5. ročníku (celkem 4 hodiny). Výuka byla navýšena o 2 disponibilní hodiny (po jedné hodině v každém ročníku), aby byly zohledněny specifické vzdělávací potřeby žáků.

c) organizační vymezení předmětu

Výuka probíhá převážně v kmenových třídách, nezanedbatelná část i mimo budovu školy (tematické vycházky a exkurze, návštěva památek, sbírek regionálních muzeí, veřejné knihovny apod.).

Velký význam má cílené vedení žáků k samostatnému vyhledávání, získávání a zkoumání informací z různých dostupných zdrojů (literatura, rozhlas, televize, tisk, členové rodiny, lidé v nejbližším okolí apod.).

2/ Mezipředmětové vztahy

Předmět Vlastivěda svým obsahem navazuje na obsah některých dalších vyučovacích předmětů. Tyto vzájemné mezipředmětové vztahy lze využít ve vyučování k prohloubení znalostí a vytvoření komplexnějšího pohledu na danou problematiku u žáka. Mezipředmětové vztahy jsou uvedeny v osnovách u konkrétního učiva předmětu Vlastivěda.

3/ Integrace průřezových témat

Tematické okruhy daných průřezových témat jsou zařazovány průběžně ve všech ročnících během celého školního roku. Konkretizované a **zvýrazněné** (tučným písmem a podtrženě) jsou uvedeny tematické okruhy průřezových témat, které jsou završením celé problematiky.

I. Osobnostní a sociální výchova

Komunikace (specifické komunikační dovednosti)

II. Výchova v demokratického občana

Občanská společnost a škola

(způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy)

III. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- Evropa a svět nás zajímá

Námět: Naši sousedé v Evropě

Forma: integrace do předmětu („*Já a lidé kolem mě*“)

Ped. cíl: Rozvoj schopnosti srovnávat projevy kultury v evropském a globálním kontextu, nacházet společné znaky a odlišnosti a hodnotit je v širších souvislostech

4/ Výchovné a vzdělávací strategie

1. Kompetence k učení

- vedeme žáky k zodpovědnosti za jejich vzdělávání a budoucnost - připravujeme je na celoživotní učení.

- učíme žáky vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace (které nelze v životě člověka prakticky ověřit) v literatuře, na internetu, v televizních dokumentárních pořadech, výukových počítačových programech (zejména informace o vesmíru aj.).

2. Kompetence k řešení problémů

- na modelových příkladech učíme žáky algoritmu řešení problémů.

- podporujeme netradiční (originální) způsoby získávání informací.

3. Kompetence komunikativní

- podporujeme různé formy komunikace s místními obyvateli, pamětníky, pracovníky regionálních muzeí, knihoven, aj.
- klademe důraz na „kulturní úroveň“ komunikace.
- vedeme žáky k tomu, aby předávali své zkušenosti a poznatky z cestování svým spolužákům.
- učíme žáky publikovat a prezentovat své názory a zkušenosti (web, powerpointové prezentace apod.).

4. Kompetence sociální a personální

- učíme žáky pracovat v týmu, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce.
- rozvíjíme schopnost žáků zastávat v týmu různé role.
- učíme žáky kriticky hodnotit práci (význam) týmu, svoji práci (význam) v týmu i práci (význam) ostatních členů týmu.
- podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují.

5. Kompetence občanské

- vedeme žáky k aktivní ochraně jejich zdraví i k ochraně zdraví jejich kamarádů, členů rodiny apod.
- učíme žáky základům tolerance a vzájemného soužití.
- vedeme žáky k přiměřené odpovědnosti za budoucnost naší planety a k aktivní obraně proti nežádoucím vlivům z různých sfér společnosti, které nabádají k nesprávnému (netolerovatelnému, nelegálnímu či konzumnímu) způsobu života.

6. Kompetence pracovní

- vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci.
- při výuce vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí. Měníme pracovní podmínky, žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky.
- různými formami (exkurze, film, beseda apod.) seznamujeme žáky s různými profesemi, významnými pro udržení vhodných životních podmínek života na naší planetě.

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Vlastivěda

Ročník: 4. – 5.

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty a kurzy	Poznámky
<p>ČLS/M 1 Určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu</p> <p>ČLS/M 2 Určí světové strany v přírodě a podle mapy. Řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě</p> <p>ČLS/M 3 Rozliší náčrt, plán a základními typy map, vyhledá jednotlivé údaje, vysvětlí smluvní značky Popíše polohu ČR v Evropě Předvede dovednost práce s mapou, ukáže na mapě polohu ČR a sousedních států. Uvede základní informace o podnebí ČR a základních podnebních pásmech</p> <p>ČLS/M 6 Uvede hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam</p> <p>ČLS/M 4 Vyhledá z dostupných informačních zdrojů typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, správního a vlastnického</p> <p>ČLS/M 5 Zprostředkuje ostatním spolužákům zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti a v jiných zemích Charakterizuje vybrané státy Vyhledá na mapě evropské státy a významná evropská města</p>	<p>Místo, kde žijeme Místní oblast, region – zdroje, výroba, služby Poloha a povrch ČR Orientační body a linie Světové strany</p> <p>Grafické znázornění povrchu – mapy, plány Sousední státy ČR Počasí, podnebí</p> <p>Státní zřízení a politický systém v ČR Státní správa a samospráva Státní symboly Zvláštnosti a zajímavosti krajů a oblastí ČR Povrch ČR Hospodářství ČR</p> <p>Vlastní zkušenosti žáků z cestování do cizích zemí Evropa a svět – kontinenty Poloha a povrch Evropy Sousedé ČR a evropské státy Rostliny a živočichové Evropy- porovnání, zvláštnosti</p>	<p>Vv – kreslení mapy</p> <p>VMEGS- Evropa a svět nás zajímá</p> <p>Přv – fauna a flóra,</p>	<p>4. ročník</p> <p>4. ročník</p> <p>4. ročník</p> <p>4. ročník</p> <p>5. ročník</p> <p>5. ročník</p>

<p>Porovná světadíly a oceány podle velikosti, vyhledá je na mapě</p> <p>ČLS/L 1 Se spolužáky ve třídě a s pomocí učitele sestaví žákovskou samosprávu Ve skupině se spolužáky sestaví základní pravidla soužití ve škole</p> <p>ČLS/L 2 Uvede příklady, čím se lidé od sebe liší a jak lze těchto odlišností využít ve prospěch celé společnosti. Obhájí své názory, dohodne se na společném postupu se spolužákem</p> <p>ČLS/L 3 Rozpozná a uvede příklady ze svého okolí, ve kterých dochází k porušování lidských práv a demokratických principů Vysvětlí pojem „kultura“ na konkrétních příkladech ze svého okolí uvede různé podoby a projevy kultury; uvede konkrétní příklady kulturních institucí</p> <p>ČLS/L 5 Uvede některý významný globální (lokální, společenský apod.) problém a navrhne způsob jeho řešení</p> <p>ČLS/L 4 Orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích</p> <p>ČLS/LČ 1 Charakterizuje svými slovy vývojové etapy historie naší vlasti, popíše způsob života lidí v různých etapách historie Na konkrétních příkladech porovná minulost a současnost</p> <p>ČLS/LČ 2 Konkrétním způsobem využije archiv, knihovnu, sbírky muzeí a galerií jako informační zdroj pro pochopení minulosti</p>	<p>Evropská unie – evropský občan, cestování</p> <p>Lidé kolem nás Žákovská samospráva jako modelová situace Práva a povinnosti žáků školy</p> <p>Mezilidské vztahy, pravidla slušného chování, komunikace, tolerance.</p> <p>Podoby a projevy kultury, kulturní instituce Základní lidská práva a práva dítěte Právní ochrana občanů a majetku Podoby a projevy kultury, kulturní instituce</p> <p>Základní globální problémy – sociální, konzumní společnost, přírodní prostředí</p> <p>Vlastnictví - soukromé, veřejné, osobní; hmotný a nehmotný majetek; peníze</p> <p>Lidé a čas Orientace v čase a časový řád, určování času, Dějiny jako časový sled událostí Kalendáře, letopočet, generace, režim dne, roční období Proměny způsobu života v našem regionu Bydlení, předměty denní potřeby v historickém vývoji</p> <p>Regionální památky – péče o památky</p>	<p>přírodní oblasti</p>	<p>4. ročník</p> <p>4. ročník</p> <p>5. ročník</p> <p>5. ročník</p> <p>5. ročník</p> <p>4. ročník</p> <p>5. ročník</p>
--	--	-------------------------	---

<p>ČLS/LČ 3, 4 Porovná a zhodnotí na konkrétních příkladech způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti (uvede regionální specifika)</p> <p>ČLS/LČ 5 Objasní historické důvody státních svátků a významných dnů Stručně charakterizuje historický přínos vybraných významných osobností českých dějin (regionu, obce)</p>	<p>Lidé a obory zkoumající minulost Báje, mýty, pověsti – minulost kraje, předků, domov, vlast, rodný kraj</p> <p>Velkomoravská říše- Konstantin a Metoděj Přemyslovci- Kníže Václav, vláda Přemyslovských králů Karel IV., Jan Hus, Jan Žižka</p> <p>První světová válka Vznik československého státu Československá republika Komunistická vláda a sametová revoluce</p>	<p>Čj – sloh, báje a pověsti</p>	<p>5. ročník</p> <p>4. ročník</p> <p>5. ročník</p>
---	--	----------------------------------	---